

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 23 april 1931 kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial i anledning av olika meningar mellan kamrarna, till vilket utskott Kungl. Maj:ts proposition nr 205 med förslag till lag angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården m. m. bör hänvisas.

Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten proposition, nr 205, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården och till lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 9 § 3 mom., i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård. Lagutskotten, till vilka berörda proposition av båda kamrarna hänvisats, hava i avgivet memorial (nr 1) uttalat, att de i propositionen framlagda förslagen avsåge, i likhet med de till konstitutionsutskottet hänvisade propositionerna nr 206, 207 och 208, dels att i större omfattning än för närvarande vore möjligt bereda tillfälle till centralisering av medelsförvaltningen inom kommunerna, dels ock att genomföra av 1930 års kommunallagar föranledda ändringar rörande omröstningsreglerna vid tillsättande av kommunala tjänstemän och rörande kvinnas rätt till avsägelse av kommunala förtroendeuppdrag, varför de till lagutskotten hänvisade förslagen alltså närmast syntes vara av kommunallags natur, vartill komme, att propositionerna nr 205—208 med hänsyn till deras nära inbördes samband borde företagas till gemensam förberedande behandling, i följd varav utskotten hemställt, att propositionen nr 205 måtte till riksdagens kamrar återlämnas. Vid föredragning av förevarande memorial har, enligt till konstitutionsutskottet inkomna protokollsutdrag, första kammaren hänvisat propositionen till konstitutionsutskottet, under det att andra kammaren avslagit utskottens hemställan. Då sålunda mellan kamrarna olika meningar uppstått, till vilket utskott propositionen bör hänvisas, tillkommer det jämlikt § 38 riksdagsordningen konstitutionsutskottet att därom besluta.

De i förevarande proposition framlagda förslagen till ändrad lydelse av vissa paragrafer i fattigvårds- och barnavårdslagarna avse, i vad de angå 10 § i den förra och 2 § i den senare, att undanröja de hinder, som nu gällande bestäm-

melser i dessa lagar ansetts utgöra, mot den centralisering av kommunernas medelsförvaltning, vilken för landskommun möjliggjorts genom bestämmelsen i 44 § 3 mom. i 1930 års lag om kommunalstyrelse på landet. I vad förslaget angår 12 § i fattigvårdslagen och 6 § i barnavårdslagen avser detsamma, att, såsom följd av uteslutandet i 1930 års kommunallagar av de tidigare gällande bestämmelserna om kvinnas ovillkorliga rätt att avsäga sig kommunalt förtroendeuppdrag, i nu förevarande lagrum utesluta stadganden angående kvinnas avsägelserätt i fråga om ledamot- eller suppleantskap i fattigvårdsstyrelse resp. barnavårdsnämnd. Och i vad propositionen slutligen avser 15 § i fattigvårdslagen och 9 § i barnavårdslagen åsyftar den likaledes att åvägabringa överensstämmelse med de i 1930 års kommunallagar intagna bestämmelserna, att vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.

För de till konstitutionsutskottet hänvisade, av utskottet emottagna propositionerna nr 206, 207 och 208 återfinnes motiveringen i den förutnämnda propositionen nr 205. I propositionen nr 207 angående ändrad lydelse av 5 § i lagen om skolstyrelse i vissa kommuner föreslås motsvarande ändring som föreslagits beträffande 10 § i fattigvårdslagen och 2 § barnavårdslagen. I propositionen nr 206, i vad den angår ändrad lydelse av 6 § 2 mom., i lagen om landsting och propositionen nr 208 angående ändrad lydelse av 35 § i lagen om val till riksdagen föreslås uteslutande av de föreskrifter i förevarande stadganden, som berättiga kvinna att avsäga sig ledamot- eller suppleantskap i landsting resp. valnämnd. I propositionen nr 206, i vad den angår ändrad lydelse av 33 § 1 mom. i lagen om landsting och 5 § i lagen om kommunalförbund, föreslås bestämmelser om omröstning vid tillsättande av kommunal tjänstebefattning.

Det kan icke ifrågasättas annat än att förevarande proposition, nr 205, bör remitteras antingen till konstitutionsutskottet eller till lagutskott. Lagutskottet skola enligt § 42 mom. 1 riksdagsordningen meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från kamrarna dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av civil-, kriminal- och kyrkolag, likasom ock av andra lagar och författningar, som stiftas av konung och riksdag samfällt. Konstitutionsutskottet åter skall enligt § 38 mom. 2 riksdagsordningen meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av bland annat kommunallagarna.

Vad som i detta sammanhang bör förstås med kommunallagar har gjorts till föremål för utredning av konstitutionsutskottet i dess memorial nr 6 vid 1919 års riksdag och nr 15 vid 1921 års riksdag. Under det senaste årtiondet har ur kommunallagarna utbrutits bland annat särskild kommunalskattelagstiftning, vilken enligt praxis hänvisas till bevillningsutskottet.

Utskottet vidhåller sin i de båda nämnda utredningarna uttalade uppfattning att lagförslag, som icke omedelbart beröra de egentliga kommunalförfattningarna utan i likhet med de förslag, om vilkas remiss år 1919 och 1921 var fråga, avse den visserligen kommunerna nära berörande lagstiftningen om

sjukvård, fattigvård o. s. v., böra hänvisas till annat utskott än konstitutionsutskottet. Det är emellertid att bemärka att konstitutionsutskottets nu åberopade uttalande hänför sig till frågan om den karaktär, som bör anses tillkomma viss lag såsom ett helt, och till dessa lagars materiella bestämmelser, men däremot icke till förslag allenast avseende speciella stadganden i den egentliga kommunallagstiftningen närstående sociala lagstiftningen (fattigvårds- och barnavårdslagstiftningen), såvitt dessa äro av organisatorisk eller konstitutiv natur.

Såsom konstitutionsutskottet vid 1880 års riksdag anfört i sitt memorial nr 2, är det i dylikt fall »en lagbestämmelses egen inre natur och ej dess plats i den ena eller andra författningen, varpå den avgörande vikten bör fästas vid prövningen av frågan, till vilket utskotts handläggning samma lagbestämmelse rätteligen skall hänvisas». Föreligger därför, såsom i förevarande fall, förslag till ändring av visst eller vissa stadganden i fattigvårds- eller barnavårdslagen, måste det klargöras, huruvida det eller de föreslagna stadgandena äro av materiell fattigvårds- eller barnavårdsrättslig natur, i vilket fall förslaget otvivelaktigt skall remitteras till lagutskott, eller om de äro av organisatorisk, kommunalrättslig karaktär, i vilket fall remiss till konstitutionsutskottet må äga rum.

Att vissa bestämmelser i fattigvårds- och barnavårdslagarna äro av kommunallags natur är otvivelaktigt. Denna uppfattning har redan framträtt i propositionen till 1871 års riksdag med förslag till förordning angående fattigvården, vilken underställdes riksdagen i allmänhet för yttrande, men jämlikt § 57 regeringsformen för antagande i de delar, som vore att hänföra till kommunallag. Samma uppfattning om den kommunalrättsliga naturen hos vissa delar i förslaget gjordes samma år även gällande av vederbörande utskott i dess utlåtande i anledning av propositionen. Likaledes lærer konstitutionsutskottet i sitt förut nämnda memorial nr 2 vid 1880 års riksdag få anses hava uttalat sin anslutning till uppfattningen om kommunallags natur hos vissa delar i då gällande fattigvårdsförordning.

Föreliggande förslag till ändring av vissa stadganden i fattigvårdslagen och barnavårdslagen avser i vad det angår 10 § i den förra och 2 § i den senare en centralisering av kommunernas medelsförvaltning, som till sin grund, sin faktiska innebörd och sina praktiska konsekvenser direkt beror av och sammanhänger med motsvarande bestämmelser i 1930 års kommunallagar. Övriga föreslagna ändringar i fattigvårds- och barnavårdslagarna äro emellertid även de av organisatorisk karaktär med ett nära inre samband såväl med stadganden i 1930 års kommunallagar som med de i propositionerna nr 206 och 207 föreslagna bestämmelserna. Vid sådant förhållande och som den negativa bestämningen i § 42 mom. 1 riksdagsordningen av lagutskottens kompetens tillåter en uppdelning efter sakliga synpunkter av väckta frågor mellan lagutskott och annat utskott, finner konstitutionsutskottet att även dessa i propositionen nr 205 framställda förslag böra beredas av konstitutionsutskottet.

Konstitutionsutskottet har sålunda vid prövningen av nu föreliggande frågor, i kraft av § 38 riksdagsordningen, beslutit,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 205 skall hänvisas till konstitutionsutskottet,

vilket utskottet får för riksdagen anmäla.

Stockholm den 23 april 1931.

På konstitutionsutskottets vägnar:

AUG. SÄVSTRÖM.

Närvarande: Herrar *Reuterskiöld**, *Sävström*, *Strömberg*, *Thulin*, *David Bergström*, *Hellberg*, *Mellén**, *Larsén*, *Valfrid Eriksson*, *Rydberg*, *Karl August Johanson*, *Magnusson i Tumhult**, *Jansson i Edsbäcken*, *Borg**, *Persson i Trången*, *Lindmark**, *Holmström*, *Brännberg*, *Västberg* och *Björck* i Kristianstad.

* Ej närvarande vid memorialets justering.

Reservationer:

1) av herr *Hellberg*, som anfört:

Då en sådan »uppdelning efter sakliga synpunkter» som den av utskottet anvisade i sina konsekvenser lätt kan leda därhän, att olika stycken av ett och samma lagförslag måste hänvisas till olika utskott, har jag därför i syfte att förebygga en dylik splittring och sörja för en enhetlig behandling ansett prop. nr 205 böra remitteras till lagutskott, som den förberedande handläggningen av fattigvårds- resp. barnavårdslagförslag bör tillkomma.

2) av herrar *Valfrid Eriksson*, *Rydberg*, *Magnusson* i Tumhult, *Lindmark*, *Holmström* och *Björck* i Kristianstad, som anfört:

Fattigvårdslagen är till sin karaktär en social lag. Frågor angående fattigvårdslagstiftningen hava av riksdagen städse hänskjutits till beredning av lagutskottet, efter vars uppdelning i två utskott dylika frågor behandlats av andra lagutskottet, som handlägger alla sociala lagfrågor.

Det kan icke vara lämpligt att nu bryta mot denna praxis och låta vissa stycken av lagen behandlas av lagutskott och andra av konstitutionsutskottet. Ett sådant förfarande skulle åstadkomma förvirring i fattigvårdslagstiftningen och förorsaka onödiga konflikter såsom i nu föreliggande fall.

Redan av dessa praktiska skäl, som även äro tillämpliga beträffande barnavårdslagen, anse vi, att lagstiftningen angående fattigvård och barnavård bör tillhöra förberedande behandling av lagutskott.

Härtill kommer emellertid, att föreskrifterna i riksdagsordningen enligt

vår mening icke medgiva remiss av förslag inom detta lagstiftningsområde till konstitutionsutskottet. Enligt § 38 riksdagsordningen tillhöra kommunallagarna numera konstitutionsutskottet. Med »kommunallagar» har här icke avsetts annat än den i början av 1860-talet tillkomna kommunallagstiftningen. Fattigvården, som redan då var reglerad genom en särskild ganska vidlyftig författning, tillhör icke kommunallagstiftningen i denna mening.

Till denna uppfattning rörande omfånget av området för konstitutionsutskottets behörighet har utskottet tidigare anslutit sig i särskilda på grund av olika remissbeslut i kamrarna meddelade skiljedomar. Vi anse icke att konstitutionsutskottet kan grundlagsenligt frångå denna ståndpunkt.

På grund härav hava vi ansett,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 205 skall hänvisas till lagutskott.
